

Til Stortingets Energi- og miljøkomité

Teknas innspill til Statsbudsjettet 2026

Tekna er fagforeningen for 116 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge, både i offentlig og privat sektor.

Naturvern - og restaurering (kap. 1420, post 30-32, 60-61, 80)

Vi har kun fire år igjen for å oppfylle våre forpliktelser i naturavtalen. Regjeringens egne tall viser at vi er langt unna målet om vern av og restaurering av 30 prosent av naturen til lands og havs innen 2030. Likevel prioriterer ikke regjeringen en reell satsing på naturen i sitt budsjettforslag. For eksempel har bevilgningen til vern av naturområder blitt over halvert siden 2024 og tilskuddet til Natursats har blitt redusert.

En investering i naturen er en effektiv investering i vår beredskap. Velfungerende økosystemer og restaurert natur beskytter oss mot ekstremvær som hetebølger, flom og ras. I tillegg gir naturen oss ren luft, rent vann og god helse. Ivaretatt natur og styrket klimatilpasning på hjemmebane gjør oss mindre sårbare i en urolig verden.

Tekna mener at satsningen på natur og oppfølgingen av Naturmeldingen må gis et tilstrekkelig løft i statsbudsjett for 2026 på minimum 1,1 milliarder kroner i friske midler. Det må også etableres en budsjettmessig opptrappingsplan for perioden 2026 til 2030.

Avløpsrensing i Oslofjorden (kap. 1420, post 21, 78, 80)

Oslofjorden dør, og det krever kraftige tiltak for å rense fjorden og restaurere naturen. Regjeringens løsning er å pålegge kommunene og landbruket strengere utslippskrav, men uten å ta økonomisk ansvar. I budsjettforslaget legger regjeringen opp til ingen statlige tilskudd til avløpsinvesteringer eller rensing.

Kommunene har lenge slitt med foreldede avløpsnett med store lekkasjer og står nå foran investeringer på flere hundre milliarder kroner i nye renseanlegg for å oppfylle både nasjonale og kommende EU-krav. Dette vil føre til kraftige gebyrøkninger for husholdningene i årene som kommer.

Tekna mener at staten må bidra til å samordne kommunenes arbeid for å oppnå den høyeste rensegraden for nitrogen og fosfor, og sikre en mer effektiv forvaltning av effektiv forvaltning av avløpsinfrastrukturen. Det må stilles strengere krav til landbrukets avrenning og bevilges midler til kartlegging av miljøtilstanden og restaurering av økosystemene under vann.

Tekna ber Stortinget følge opp vedtaket fra juni 2025 om en plan for nitrogenutslipp fra Oslofjorden. Etter Teknas syn bør planen omfatte en samlet løsning for alle kommunene rundt fjorden, med mål om høyest mulig rensegrad. Konseptutredningen fra VEAS om samarbeid mellom 14 kommuner bør legges til grunn.

Tekna ber Stortinget be regjeringen fremme forslag til finansiering der staten bidrar med en andel av investeringene i nye, moderne renseanlegg for nitrogen og fosfor. Da nitrogenrensing kom på plass for kommunene i indre Oslofjord på 1980- og 1990-tallet var statens andel om lag 35 prosent.

Tekna ber Stortinget be regjeringen legge fram en sak som vurderer fordelene ved en regionalisert vann- og avløpsforvaltning med statlig medvirkning. Insentiver i form av høyere statlige tilskudd for økt rensegrad bør inngå i en slik vurdering.

Tekna ber Stortinget sørge for at kommuner som ønsker å delta i større fellesprosjekter med høy rensegrad ikke rammes av byggestopp. Det må anerkjennes at slike prosjekter kan kreve lengre tid å realisere.

Tekna mener det er positivt at det er bevilget 40 millioner kroner til naturrestaurering i Oslofjorden og i fjordens nedbørsfelt. Denne satsingen må videreføres og trappes opp i årene som kommer, da det vil ta lang tid å gjenopprette fjordens økologiske balanse. For å lykkes med effektiv restaurering må det også investeres i kunnskap, naturkartlegging og innhenting av miljødata fra havet.

Energieffektivisering (kap. 1820, post 75 – 79)

Tekna mener at de 11,54 milliarder kronene som er satt av til subsidiering av strømregningen og reduksjon i el-avgiften bør brukes til mer langsiktige løsninger, som satsning på utbygging av fornybar energi og kraftnett.

Tekna støtter Stortingets mål om 10TWh lavere energibruk i bygg fram mot 2030. Beregninger fra Norsk Klimastiftelse viser at vi er langt unna målet. Det gjenstår å se om den nye styringsavtalen med Enova bidrar til energieffektivisering i husholdningene. Samtidig forventer Tekna at Norgespris vil gi mindre insentiv til å investere i energisparings- og energieffektiviseringstiltak. Aktører som utvikler teknologi for energisparing og smart energibruk mister inntekter og noen har gått konkurs.

Tekna er positive til økt bevilgning til digitalisering og konsesjonsbehandling av fornybar kraft, som vil bidra til mer effektive konsesjonsprosesser og forutsigbarhet

for næringslivet. For å kutte utslipp i tiden som kommer vil elektrifisering bli stadig viktigere, samtidig som kraftoverskuddet blir mindre og belastningen på strømnettet større. Tekna etterlyser en sterkere satsning på energieffektivisering, energisparing, fornybar energi og kraftnett.

Tekna mener at regjeringen må overholde målet om 10TWh lavere energibruk i bygg innen 2030 og komme med en oppdatert handlingsplan for energieffektivisering. Tekna mener også at det må komme en evaluering av Norgespris senest etter et år.

Karbonfangst og -lagring (Kap. 1850, post 50, 70-73, kap. 1825, post 50, 60)

Tekna er positiv til satsningen på forskning på energi-området og til at regjeringen i 2027 vil komme i gang med en ordning for negative CO₂-utslipp. Samtidig er vi bekymret for kuttene i bevilgningene til Enova og Klima- og energifondet.

Tekna er utålmodig etter å få på plass mer CO₂-rensing og utslippsreduksjon fra norsk industri. Det mest lønnsomt å bygge ut karbonfangst og -lagring i stor skala. Dette gjør det kostbart å investere i karbonfangst og -lagring, da det ikke er et marked for lavutslippsindustriprodukter solgt med premium. Det er derfor behov for egne ordninger som sikrer transport- og lagerløsninger tilpasset norske punktutslipp.

Tekna ber Stortinget om å be regjeringen om å etablere en statlig ordning for utbygging av infrastruktur for karbonfangst og -lagring fra industrien.

Avsluttende merknad: Regjeringen må ta ansvar for den grønne omstillingen

Tekna mener årets budsjettforslag ikke fremmer en grønn omstilling.

Når regjeringen setter av 15 milliarder kroner til kjøp av klimakvoter, kutter insentiver til energieffektivisering og reduserer satsingen på naturvern og naturrestaurering, skyver den utfordringene foran seg i stedet for å ta ansvar og lede omstillingen til et lavutslippssamfunn. Det er uansvarlig politikk å bruke investeringer i klima- og naturtiltak som forhandlingskort.

Med dette budsjettforslaget når ikke Norge de klimamålene regjeringen selv har forpliktet seg til. Vi må ta større ansvar for egne utslipp og investere mer i vår egen omstillingsevne. Teknas medlemmer ser at norsk næringsliv og industri både kan og vil bidra til det grønne skiftet, men de savner tydelige føringer, forventninger og investeringer fra myndighetene.

I en urolig verden må regjeringen ta klimatilpasning, energisikkerhet og grønn omstilling på alvor